

Toespraak ontvangst jaarvergadering Maatschappij tot Nut van 't Algemeen op 29 april 2017 door de heer Ton Strien, burgemeester van Olst.

Hartelijk welkom in onze trots, het Holstohus, een zgn. Kulturhus, waarmee Olst in 2006 voorop liep. Dat hebben we mede te danken aan uw gastheer ... of –dame (?), het departement Olst-Deventer, de oudste vereniging van Olst. Het Nut is 135 jaar geleden in Olst opgericht door dominee Antonie van Otterloo. Sinds 2001 is het gefuseerd met het departement Deventer, toen daar het ledenaantal sterk terugliep.

Ik hoef u niet te vertellen dat Het Nut staat voor de verheffing en verlichting van het volk. Iets moderner is nu het motto: kennis is de weg naar persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling. Zo is in Olst onmiddellijk na de oprichting een bibliotheek opgericht. Die gerichtheid op verheffing en maatschappelijk debat heeft belangrijk bijgedragen aan de democratisering van Nederland. Toen het eerste Nut in Edam werd opgericht, en later ten tijde van de oprichting in Olst, was Nederland een Nachtwakerstaat. Als er al sociale voorzieningen waren, was dat bijna altijd particulier initiatief. Met de komst van de verzorgingsstaat na de oorlog veranderde dat sterk. De overheid en tal van verstatelijke instituties verzorgen nu de basisvoorzieningen, zoals het onderwijs, cultuur en de zorg. Dat is op zich prima. Maar voor het extra, dat een gemeenschap sociaal en cultureel levendig en sterk maakt en houdt, is nog steeds het particulier initiatief onontbeerlijk. En dat initiatief, vanuit de samenleving, wordt heden ten dage alleen maar belangrijker, kijkend naar de schuivende verhoudingen tussen samenleving en overheid, in de zgn. participatiemaatschappij.

Toen het departement Olst-Deventer 125 jaar bestond, 10 jaar geleden, heeft het een prachtig boek over haar geschiedenis uitgebracht, met liefde geschreven door de Olstenaar Jan Hilferink, die al diverse boeken over Olst en haar historie op z'n naam heeft staan: *“Het Nut in Olst, honderdvijfentwintig jaar en springlevend”*. Daarin is prachtig te lezen welke betekenis het Nut door de jaren heen in Olst heeft gehad, door de talloze activiteiten, georganiseerd omdat daar behoefte aan bestond en waar toen nog door niemand in werd voorzien. Vervolgens werden ze, bij succes, overgedragen aan anderen, die er verder mee gingen. Daarmee bleef het Nut flexibel en in staat weer nieuwe dingen op te pakken.

Natuurlijk zijn er in de geschiedenis van het departement, naast ups, ook downs geweest, daar wordt niet geheimzinnig over gedaan. Maar ik durf wel te zeggen dat het Nut sinds de jaren zeventig heeft bijgedragen aan een wonderlijke renaissance in Olst. Terwijl de werkgelegenheid door de sluiting van verschillende belangrijke fabrieken onder enorme druk stond, en de stemming te neer geslagen was, werden er ‘Genoeglijke middagen aan de IJssel’ met landelijk bekende schrijvers en andere beeldbepalende cultuurdragers georganiseerd, filmdagen, cursussen en lezingen verzorgd. Er werd bijvoorbeeld ook veel aandacht geschonken aan de geschiedenis van Olst en de monumenten, hetgeen betrekkelijk nieuw was in die tijd. Het droeg allemaal bij aan hernieuwd zelfvertrouwen in de Olster samenleving. De bestuurders van het Nut zijn vaak visionairs en pioniers geweest, die oog hadden voor de kracht van samenwerkende burgers. Men prikkelde zo bijvoorbeeld ook het gemeentebestuur van Olst om met de tijd mee te gaan, zich opener op te stellen naar de inwoners toe en hun verbanden. Je zou –met een beetje fantasie- kunnen zeggen dat de prominenten van toen zich een beetje gedroegen als de Provo’s van

Olst ... Op die manier hebben ze een belangrijke emanciperende rol gespeeld. Zo heeft het Nut, durf ik wel te stellen, betekenisvol bijgedragen aan het sociaal-cultureel substraat van de Olster samenleving, die gevoelig is geraakt voor kunstzinnigheid en een open mind heeft voor nieuwe ontwikkelingen en dat nu in haar DNA heeft opgeslagen.

Ik denk dat het Nut ook nú nog een belangrijke functie heeft. De samenleving zoekt nieuwe evenwichten tussen publiek privaat, tussen individu en collectief. De tegenwoordige mens hecht weliswaar sterk aan zijn autonomie en denkt primair individualistisch, maar tegelijk is er ook weer steeds meer de behoefte om elkaar te ontmoeten, samen op te trekken en naar elkaar om te zien. Het Nut moet in deze dagen m.i. doen wat het altijd gedaan heeft: nauw met de samenleving in verbinding staan, een scherp oog hebben voor wat er in de onze gemeenschap gaande is en waar gaten vallen of defecten zijn, alert en flexibel op te treden, initiatieven te nemen en het dan later weer aan mensen zélf over te laten. Die rol wordt op dit moment in Olst heel goed door het Nut gespeeld. De leden zijn volop in contact met andere culturele- en welzijnsinstellingen in Olst. Het Nut maakt zich bekend en laat zich door anderen aanspreken. Daardoor is Het Nut goed in staat haar verbindende rol te spelen.

Het hebben van dit prachtige Kulturhus is natuurlijk belangrijk, maar het blijven uiteindelijk stenen. Voor een levendig en vitaal sociaal-cultureel klimaat zijn vooral de mensen zélf essentieel. Hoe bereiken we de jongeren en op welke wijze zetten we hen in hun kracht, de laaggeletterden, de mensen die weliswaar nog zelfstandig thuis wonen, maar niet meer naar buiten komen en vereenzamen? Hoe bereiken we de mensen die het gevoel hebben dat zij er niet meer bij horen? Belangrijke nieuwe maatschappelijke vragen, waar we met elkaar antwoorden op moeten vinden en waar een maatschappelijk betrokken, creatief en wendbaar Nut haar bestaansrecht aan kan ontleen. Zo heeft een eerbiedwaardig instituut als de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, niet alleen een respectabel verleden, maar ook een uitdagende toekomst, waarin –en dan is de cirkel rond- op een eigentijdse manier, nog steeds verheffing en verlichting van mensen centraal staan!

De kwaliteit van Olst: de IJssel, de landgoederen, de aardehuizen –uniek in Europa-, het Vriendenerf, het Infocentrum IJssel-Den Nul, heerlijk fietsen en wandelen over vele routes, met tal van gastvrije B&B's, gelegen in de luwte van Zwolle en Deventer, prachtige Hanzesteden, en tussen de Veluwe en de Sallandse Heuvelrug, midden in het gebied van de Moderne Devotie, modern ontsloten door twee intercitystations! U gaat nog naar het Nijenhuis. Kijk uw ogen uit.

Gedicht van Drs. P.